

Bare to uker igjen til jul. Kåre Willoch, Erik Dammann med sønnesønnen Mathias (11) og Reulf Steen med barnebarnet Mia (16) snakker om sine bekymringer for klimautviklingen i Frognerparken.

Se, der advarer bestefar

Kåre Willoch, Reulf Steen og Erik Dammann har ikke for vane å demonstrere og lage opprop sammen. Men nå er det en svært stor sak det gjelder: barne- barnas og klodens fremtid.

HALVOR HEGTUN
DAN PETTER NEEGAARD (foto)

Midt i desember ligger Frognerparken grønn og grå. Noen paller med nettingkledde juletrær blir gjennomskyllet av regn idet den tidligere statsministeren Kåre Willoch går av bussen i Middelthuns gate. Her kommer også den gamle Ap-høvdingen Reulf Steen, sammen med barnebarnet Mia (16), og forfatteren og miljøforkjemperen Erik Dammann og sønnesønn Mathias (11).

– Når det er plaskregn og grønne plener rett før jul, så er det klart du begynner å lure, sier Mia Steen.

«Som besteforeldre har vi vært altfor tause altfor lenge,» heter det i det klimapolitiske oppropet som 14 godt voksne politikere, forfattere, biskoper, professorer og en tidligere sentralbanksjef rykket inn i Aftenposten her om dagen.

I sitt oppgjør med «vanetenk-

ning og politiske feilprioriteringer» krever besteforeldrene en grønnere pris- og avgiftspolitik, reduksjon i utslippene fra sokkelen, mindre forurensning fra fly- og biltrafikk.

– Dette er den mest dramatiske situasjon som menneskeheten har vært stilt overfor siden Adam og Eva, erklærer Reulf Steen.

– Ikke mye tid. Mens Bestemødrene på Eidsvolls plass i en årrekke har delt ut brosjyrer for fredssaken, er det kampen for miljøet som bestefedrene Willoch, Steen og Dammann kan samle seg om her i Frognerparken.

– Vi har ikke mye tid på oss, sier Steen.

– Isfrontene smelter på Grønland og i Antarktis. Bjørnen går ikke lenger i hi. Vi ser en akseleerende utvikling i gal retning. Så selv om en mann som Kåre Willoch og jeg har vært dømt til å være motstandere hele livet . . .

– . . . så har Reulf heldigvis sluttet seg til stadig flere av mine synspunkter etter hvert, innskyter Willoch, muntert.

– Hva sa du?

Reulf Steen tar en kunstpause, før han fortsetter sin appell:

Holde debatten varm. – Klimasaken overskrider alle tradisjonelle politiske og ideologiske motsetninger. Oppropet vårt får frem bredden i dette engasjementet. Alle kjenner vi argumentene som pleier å veie imot:

distriktsinteresser, næringsinteresser, sysselsetting. Hittil er det disse hensynene som bestandig har vunnet. Nå har vi ikke lenger råd til å la miljøsakene tape.

Erik Dammann stiftet Framtiden i våre hender i 1974. Mer enn de fleste har han slitt for å holde opinionen våken og miljødebatten varm.

– Har Ola nordmann tatt alvorlig inn over seg i sterkere grad enn for tredivde år siden?

– Nei. Folk er blitt avpolitisert, sukker den tidligere reklamemannen, som gjerne gir medieutviklingen litt av skylden.

– Da jeg tok initiativet til Forum for systemdebatt for noen år siden, var trengselen på åpningsmøtet stort og oppslagene mange. Men allerede på møte nummer to var Klassekampen og Dag og Tid de eneste medier som møtte opp.

– Er oppropet rettet til folk flest, som må gjøre noe med sine vaner, eller til politikere?

– Her er det selvsagt snakk om et begge deler. Politiske ledere er avhengig av å få folk med seg, sier Dammann.

Lederen foran. – Jeg vil sitere noe klokt som Reulf Steen sa en gang: Lederen må gå foran flokken, men ikke så langt foran at flokken mister ham av syne, sier Willoch.

– Nettopp. Lederen må gå foran, det er det viktigste, sier Steen.

– I hvert fall er det helt på det

rene at lederen ikke må gå bak flokken, for det er populisme i sin reneste form. Lederskap må ikke basere seg på meningsmålinger, sier Willoch, idet han gir seg i kast med en kortfattet innføring i hva han mener bør være hovedinnholdet i en økologisk skatte- og avgiftsreform: Skatten på arbeid og pensjoner må settes ned, avgiftene på miljøskadelig forbruk må settes opp.

– Det er jo ikke markedsøkonomien som er problemet, men at man ikke har vært bedre i stand til å styre markedet. Det har aldri vært meningen at markeder ikke skal styres. Vi trenger et skattesystem som stimulerer den miljøvennlige adferd og belaster den miljøfiendtlige. Hvis gjennomsnittsnordmannen må betale 1000 kroner mer for bensinen blir han jo ikke fattigere hvis han får 1100 kroner tilbake i form av lavere skatt eller høyere pensjon. Og hvis du spør om hvordan 1000 kroner kan erstattes med 1100, er årsaken at lavere skatt på arbeid og en fornuftig avgiftsomslegging vil gjøre økonomien mer effektiv, sier Willoch.

Erik Dammann innskyter at de gamle markedsteoretikerne tenkte i nasjonale rammer. Nå flyter kapitalen fritt over jorden, et hovedproblem for alle som er opptatt av bedre styring.

– **Situasjonen kaller på mer overnasjonal styring, istemmer Willoch.**

– Men har vi glemt snøen som falt så sent som i fjor? Da hadde vi jo en strålende skivinter?

Besteforeldre krever en ansvarlig klimapolitikk

Aftenposten.no

Les besteforeldrenes debattinnlegg fra tirsdag 5. desember på Aftenposten.no

VETERANENE

Kåre Willoch (78). Statsminister fra 1981 til 1986, stortingsrepresentant for Høyre fra 1957 til 1989, fylkesmann i Oslo og Akershus fra 1989 til 1998

Reulf Steen (73). Ap-leder fra 1975 til 1981, stortingsrepresentant fra 1977 til 1992, samferdselsminister 1971–72, handelsminister 1979–81, ambassadør i Chile 1992–96. I dag 1. nestleder i Attac Norge.

Erik Dammann (75). Forfatter og miljøforkjemper. Stiftet organisasjonen «Framtiden i våre hender» i 1974.

– Jeg vil advare mot å legge forholdene i Oslo og Akershus til grunn for en global klimapolitikk, sier Willoch, tidligere fylkesmann.

halvor.hegtun@aftenposten.no

Mer om klimakrisen side 10-11 og 34-35.